QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS mane discutienda in Scholis Medicorum, die Lunæ prima mensis Martii.

M. TUSSANO FONTAINE, Doctore Medico, & Professore Regio, Præside.

An in purgatione Natura Artis dux & magistra?

I.

NATURA & Ars in morbis multa moliuntur, ut humorem noxium procul amandent. Illa spirituum & caloris perfusione humorem coquit vel temperat, coctum vel temperatum in vias convenientes pellit à privatis in publicas; dein certis in locis cumulat, ut cumulatum tempore foras possit abigere. Hæc omnia meditanti Naturæ Medicus interest, & si quid gravius incidat, oblatâ Artis ope, allaborantem sublevat: humorem, si contumax, Naturæ obluctetur succis melioribus additis facilius tractandum præbet, sin maligno putredinis æstu unà cum sanguine percitus, quà incubuerit calamitatem intentet, sectâ venâ effrænem coercet, repressis fervoris & motus causis, & ne quâ minatur nocentiùs erumpat, aliò impetum abducit, & diverso dato ostio, vanum effundi sinit naturæ commodo. Mox verò cum tempus advenerit humoris per opportunos ductus ablegandi, si sollicitante ad exitum Natura moras nectat, cunctanti ars sedula imminet, & immisso Cathartico, quâ sit ei viâ discedendum denuntiat. Hæc tria in morborum curatione peraguntur pari Naturæ & Artis consilio, sed dissimili industria; primum enim quoniam alimentorum usu continetur, unius Naturæ refert; alterum Epaphæresi absolvitur, & totum Artis est; tertium purgatione perficitur, quam salutarem & tutam præstare, bene medendi apex est: hanc operam, hanc laudem Natura cum Arte dividit, sed non æquo ambarum laudis, vel operæ diuidundæ jure, nec successus merito; omnino enim pendet à naturâ secundus purgationis eventus, quæ nisi victa jaceat fractis morbo viribus, vel hoc solo Medicinæ altero ἡγεμονικ

quosvis morbos conficere possit Epaphæresi prævia vel comite, nec non convenienti victus ratione; Ars verò docilis, si sapiat, nihil admodum adversus morbos salutare prolatura sit, nisi bene præcipientis naturæ monitus audiat, & præbenda purgatione sequatur quas Natura ei commonstrat errare non patientes vias.

II.

SALUTAREM præstare purgationem funditùs exhausto humore, & sublato rediturae ægritudinis metu Naturæ propria laus est, Artis verò tutam conficere, omnis à Cathartico periculi instantis vel consequentis vitatione; ab utraque parte felicior futura est purgatio, quam Natura Arti necessariam & tempestivam indicaverit. Tunc autem necessaria est purgatio, cum humor pravus alicubi in corpore redundans, neque emendari se tulit, neque hinc eliminari potuit; attamen sola infensi humoris copia, vel mora, captanda non est purgandi opportunitas; hanc multo plura indicere Artem Natura docet, & omnes Medico, ut purgare ausit, observandos esse Naturæ nutus ex singulari humoris motu & conditione, varia ægrotantis corporis affectione, virium robore & imbecillitate. Inter diversos purgandi humoris motus, quos Natura Arti proponit, duo eminent, Orgasmus & Pepasmus. Orgasmus à multis jactatur Tanquam datum Arti à Natura signum potionis Medicæ illicò impingendæ, humore (quod aiunt) purgationem clamante. Equidem quam in morbis insolens, & cognitu dubius est Orgasmus, tam verendus est ancipitis purgationis index, sicubi verus compareat haud temerè, epaphæresi prætermissâ, purgatione excipiendus: Pepasmus, & quæ illum consequitur mali levatio, præclara purgandi occasio est, neque remittenda, nam sæpe in lubrico stat. Igitur quem votis & aptis Diætæ auxiliis ars pepasmum promoverit, oblatum usque tenebit, & collatis purgantium viribus naturæ se ad morbum expellendum sociam adjunget. Quanquam pepasmi desperatione non sunt semper deponenda Cathartica: sat est ut instantis fati purgatione submovendi veniam impetrari sibi Ars intelligat, dum humor pepasmo non domabilis, vel imminuta copia, vel proprio compresso æstu, vel febrili restincto ardore consederit, vel sponte in viam sedet à Natura communitam, & in quam ejus effluxum ars molliter inflectere possit sine ullo discrimine.

III.

PURGATIO vacuatio est humoris qualitate noxii à Natura suscepta, Arte ad humoris excretionem naturam sollicitante adhibito Cathartico, in qua duo requiruntur, alterum ut sollicitatæ

Naturæ vires valeant, quibus præstito sibi auxilio frui possit, alterum Artis est, sollicitandâ Naturâ, summa provisio, ne vis ei inferatur utraque sic conspirante, quod in purgatione caput est, humorem secerni & excerni certo ægrotantis solatio, hoc una Natura perficit, dum cominùs cum humore congreditur, eumque sua in sede aggressa, accinente Cathartico, sic illum versat, & suis agitat modis, ut tandem impertita crasi ad purgandum idonea, illum inde, ubi latet, dimoveat, secernat, dimotum secretumque partium robori exigendum dimittat. Ars Catharsim porrectura, ad omnia causarum momenta, ad omnes motus quos Natura vel morbus in ægro corpore vicissim ciere solent, aciem debet attendere, atque hinc sibi tempora dividere promovendæ purgationis; ac primo quidem illa cavet ne foris major ingruat infestarum rerum incursus, ne sanguis nimius vel febrilis incendii jam factus particeps, naturæ legitimam humoris excretionem molienti officiat etiam disjectam per aliarum partium secessus impuritatem, vel intra septa continet, vel alio avocat, ne purgandum humorem adaugeat, & recoquendi necessitatem inferat: Demum verò eo semper attenta, ut quidquid intrò immittat, omnia semper naturæ tuta in purgatione præbeat, vel in ipso purgandi articulo, ægrotantis & medicamenti vires commensa Cathartica impendit, quorum vires Natura facili opera elicere, elicitis uti possit quam minimo insitæ purgantibus caliditatis & acrimoniæ sensu.

IV.

NATURA in homine sive animus est, sive vis quædam animo subdita, omnium quæ in nobis propter valetudinem geruntur author est & conscia: hæc sola Catharticis ut & reliquis medicamentis novit uti, sive Ars intus, sive foris subministraverit: Cathartica autem communium partium diversorio primum accepta, jam tum suæ salubritatis specimina ferunt, cum innoxie in illis partibus versantur; hinc autem dirigente Natura, ea loca subeunt, in quibus & calori & spiritibus commissa, naturæ tardius forte sese liberantis incitamenta fiunt. Nonnulli imbiberunt Catharticorum vim & purgationis successum rerum convenientia, vel dissidio, vel quorumdam corpusculorum concursu definire, sive Cathartica proliciendi ad se humoris virtute polleant, sive illum insito dissidio exterminent, nisi Natura Catharticorum vim impressam, & additos humori aculeos queat percipere; incassum ab Arte adhibendus est, vel valentissimorum Catharticorum usus.

V.

PURGATIONE quæ Epaphæresi suffulta sit, Ars eo se extulit, ut multa in morborum curatione perficiat, quæ Natura inchoata & imperfecta reliquit; sed nullam inde laudem Ars tulerit, nisi

ab ipſa cui ſuccurrit, ejus adjuvandæ modum teneat, & omnia in purgatione ad naturæ normam & morem exigat; Ars quondam mirata ſponte & confertim emiſſum humorem, multos morbo liberaviſſe, ad vehementiora Cathartica ſe primum contulit, eventus bonitate magis quam cauſarum & effectuum explorata ſerie, poſtmodum diuturno Catharticorum uſu, & periclitatione ſcientior, necnon ſeria naturæ ſuaptevi morbos curantis conſideratione, quò ſe potiſſimum in purgando referret, tandem habuit. Multis Natura modis ſuevit morbos ſolvere, ſed non omnibus æque tuto, perirrhæa, ſudore, vomitu; nunquam morbi ſic toti diſcedunt, quin relicta empireumatis portione aliqua denuo reviviſcant, quibus Ars Naturam imperitè imitata aſſiduas febres, intermittentes, incipientes, internarum partium inflammationes, Diureticis, Diaphoreticis, Emeticis curaturam ſe recipit. Illi vel difficillime diuque ægrotant, vel merita nec morte pereunt; vnum alui profluvium omnium maxime criticum Natura eſſe voluit, in quo perſolennes & conſtitutos ductus, nulla partium offenſione, certâ proximæ integritatis ſpe, humor, morbi cauſa, rejicitur. Imitetur igitur Ars Naturam, quod oſtendit ſequatur, & ut purgationem inſtituat perfectæ Criſeωs æmulam, non tam remedia ſe reperiſſe gaudeat, quam à Natura didiſciſſe, quæ alvo ſoluta pari humoris expurgandi facilitate, & ſecuritate latentes ubivis morborum cauſas valent prolicere Apud ingenuè & liberaliter medentes; extant innumera ejuſmodi Cathartica, quæ virentis Telluris è ſinu prodeunt, & Natura indice, Arte miniſtra in uſum Medicum ſuccedunt. Verum quidem illud eſt purgationem alteram eſſe Medicinæ manum, quæ niſi purgantibus convenienter inſtructa ſit, nuda penè & inermis adverſus morbos adhibeatur, Alterum multo verius, Artem unde plurimum profutura eſſet, inde plurimum eſſe nocituram, niſi vſurpandis Catharticis Naturam ſibi ducem & magiſtram ſtatuat, atque adeò in hoc toto purgationis negotio impetrandis, conſulendiſque ægrotantium rebus Naturæ vim eſſe maximam, & omnis in purgatione boni principem nihilo ſeciùs Arte ſibi adjuncta.

Ergo in purgatione Natura Artis dux & magiſtra.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Franciſcus Goüel.	*M. Henricus Mahieu.*	*M. Claudius de Frades.*
M. Antonius Varin.	*M. Claudius Guerin.*	*M. Ægidius le Bel, unici fratris Regis, primarius Medicus.*
M. Nicolaus Brunel de la Carliere.	*M. Paulus Mattot.*	*M. Abrahamus Tevart.*

Proponebat Lutetiæ AMANDUS DOUTE', Pariſinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1688.